Ce este un Supralibros?

Mihai Vârtejaru

Arta Cărții

2015

Supralibros este modelul decorativ de natură heraldică aplicat în auriu sau în sec unei cărți pe copertă pentru a arăta proveniența acestuia sau apartenența în biblioteca unui anumit institut, grup sau individ.

Aplicat pe coperta din față, acesta este frontal, iar pe cea din spate, dorsal. Legătura căreia se aplică un supralibros poartă numele de ***legătură armorială*** (eng. armorial binding).

Supralibrosul este foarte asemănător ex-librisului, însă mult mai avansat și mai costisitor. Costul crescut arată importanța comanditarului și nu de puține ori, rangul său.

O astfel de emblemă nu era pur și simplu o gravură tipărită pe hârtie și lipită pe forzațul fix, ci era o lucrare de artă în sine.

Multe embleme erau alcătuite cu mare grijă de meșterii legători din elemente separate (linii drepte și curbe de diferite grosimi și anverguri), puncte, stele, simboluri, litere, arme și coroane, în special pentru patronii deosebit de bogați, nobilimea avută și regalitate.

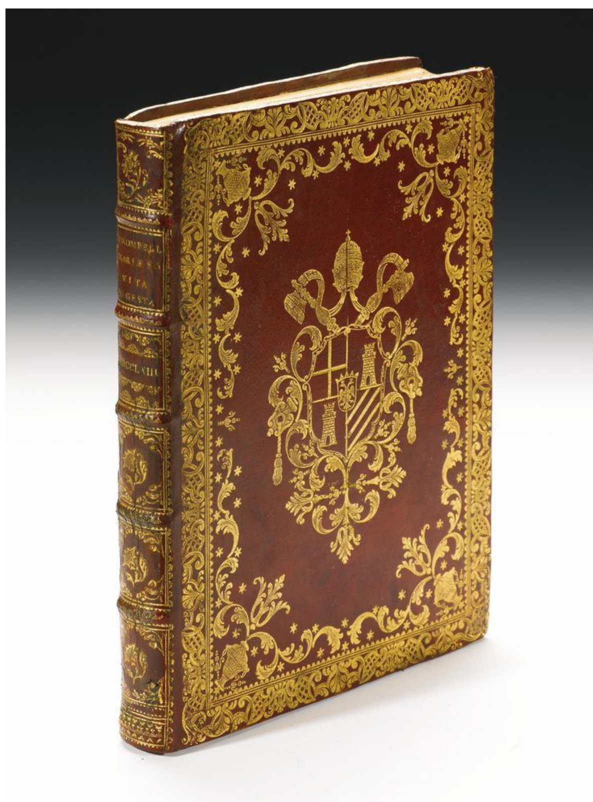
Ștampilă cu element heraldic, coroană de viconte, sec 18.

Cu timpul s-a optat pentru executarea unor matrițe cu modelul fiecărei steme. Acestea erau în vechime din alamă sau cupru, iar în timpurile moderne din aliaje de zinc și magneziu.

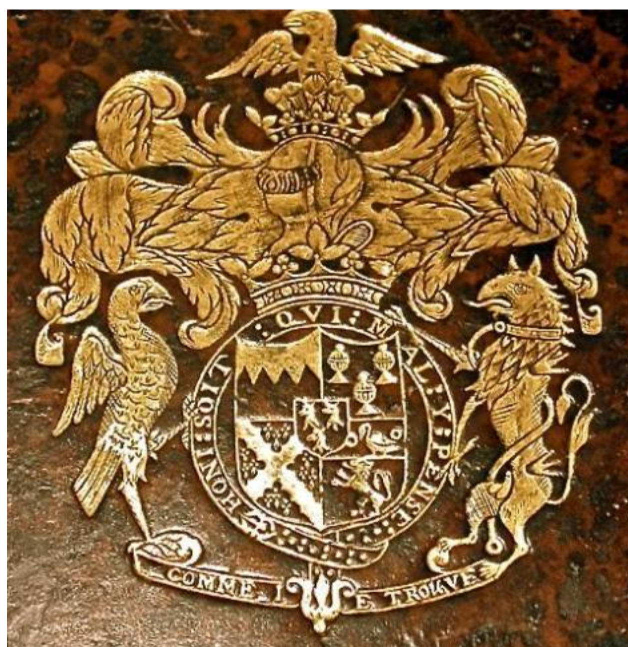
De obicei, lucrările mai valoroase aveau supralibros în foiță de aur iar cele mai accesibile aveau acest dispozitiv imprimat în timbru sec, însă nu este o regulă strictă, aplicațiile variind extrem de mult chiar și în inventarul unui singur colecționar.

Emblema Colegiului de Navarra pe coperta unei cărți din 1591:
monograma încoronată a literelor simetrizate CRN (Collegium Regium Navarricum)

Legătură armorială papaă cu emblema papei Clement al XIII lea

Emblema lui James Butler, prim duce de Ormonde (1610-1688)

Emblema lui Nicolae Mavrocordat, aplicată pe copertele legăturilor în piele a două volume dintre 1725 – 1727 ale lucrării Viața prea ilustrei familii a lui Nicolae Mavrocordat

În zilele noastre, supralibrosul este rar folosit ca în trecut, de către colecționari bogați, însă pot fi considerate supralibros emblemele heraldice regale, însemnele instituțiilor laice (baroul, judecătorii, ministere, etc) sau religioase (patriarhii, arhiepiscopii, mitropolii) dar și instituții de învățământ sau asociații de diversă natură, precum lojile masonice sau cluburile speciale.

De menționat este noțiunea de Cifru Regal sau Cifra Regală, o monogramă specială folosită de regi, care apare pe documente și implicit, pe cărțile din colecția personală a regelui. Este de obicei încoronată. Din cei patru regi ai României, eu sunt onorat să dețin două matrițe originale, a lui Carol I și a lui Mihai I, ale căror imprimări le voi prezenta mai jos.

Stema Regatului României
(Magneziu contemporan, Colecția Arta Cărții)

Stema Mănăstrii Comana
(Magneziu contemporan, Colecția Arta Cărții)

Stema Kuwaitului
(Magneziu contemporan, Colecția Arta Cărții)

Stema Bisericii Ortodoxe Ruse
(Magneziu contemporan, Colecția Arta Cărții)

Cifrul Regelui Carol I
(Alamă originală, Colecția Arta Cărții)

Cifrul Regelui Mihai I
(Alamă originală, Colecția Arta Cărții)

Surse imagini:

1. http://www.ebay.fr/usr/vakano?_trksid=p2047675.l2559

2. https://blogs.princeton.edu/notabilia/2013/08/02/supralibros-of-the-college-of-navarre/

3. http://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2015/music-continental-books-manuscripts-l15406/lot.72.html

4. https://armorial.library.utoronto.ca/

5. https://tiparituriromanesti.wordpress.com/tag/heraldica/page/10/

6-11. Colecția personală, Legătoria Arta Cărții, toate drepturile rezervate. Se interzice reutilizarea fără accept.